

Parlamentarni izbori u Republici Hrvatskoj: premoćna pobjeda HDZ-a i Andreja Plenkovića

Foto: HINA

3. stranica

Srpnica, zaštitnica Udvara

7. stranica

Opraštanje osmaša

10. stranica

Ljetni tabor u Sambotelu

13. stranica

Srićan vam nebeski rodjendan!

Ov tajedan mi, Hrvati u zapadnoj Ugarskoj, spomenemo se na dvi značajne peršone naše likovne, književne, kulturološke i duhovničke scene. Naime, 6. julija rodjeni Prisićan, Lajoš Brigović, nam najveći grafičar, slikar, učitelj, kronikaš, kolekcionar, lampaš hrvatske kulture u Hrvatskom Židanu, bi bili u pondiljak napunili 82. lje-to žitka. Pred petimi ljeti jednoga ja-nuarskoga dana slušajući omiljene hrvatske tamburaše, naglo su zaspali u vječnost. Njeva skromnost, poni-znost i volja za djelovanjem spašava-nja hrvatske riči i jerbinstva našega naroda je legendarna, a židanski svi-rači i danas se njim, kot utemeljitelju, moru zahvaliti glas tambure. Židan-ski Muzej fotoaparata, Muzej Ško-ruš, a i plajgorska kolekcija starih orudaljev, predmetov seoskoga žitka i danas nam šapuću njevu ljubav prema rodnom kraju. Kad pogledam na njeve slike u svojem stanu, bilo to na grafike, kade črni tuš zavlada bije-li papiroš (tomu bi se danas preskraj-no veselilo kontroverzno gibanje Black Lives Matter), ali na žuto-sme-dje forme i oblike voljene Prisike, Plajgora i Hrvatskoga Židana, človika obajde neka tuga, da s tom smrću je prekinuta bogata nit stvaranja. I ovde nam je i druga ličnost književ-nosti, farnik i pjesnik Pavao Horvat, ki bi bili u srijedu (8. julija) svečevali 90. lje-to rodjenja, a jur dvanaest ljet dugo nisu med nami. „Rob je bio Boga, sluga naroda svoga“, ovako im stoji na grobu vedešinske tišine, u naselju, kade će se polako zbrisati rič hrvatska, a negdašnji žitak hrvatskih praocev bit će samo opomena grob-nih natpisov. Od toga nam povidaju i danas njeve „Molitve“, izdane u Zag-rebu 2000. ljeta, ke sve skupa sadržu pedeset pjesničkih djel u kojoj Plač Vedešinca bičuje: „Vedešin, Vedešin/ Hrvatske Majke sin/ Gorko se plačem za te/ Ar za sto ljet Bog zna/ Gdo će mislit na te/ Gdo će mislit na nas tužne Hrvate?/ Gdo će mislit na nas nestale Hrvate?!“ Mi smo još ovde i dokle nas ima, pozabljeni niste! Zato dragi Pali Gospodin i dragi Lajoš bači, srićan vam nebeski rodjendan!

Timea Horvat

Glasnikov tjedan

Izbori za 10. saziv Hrvatskog sabora, održani u doba koronavirusa donijeli su premoćnu pobjedu Hrvatske demokratske zajednice predvođene Andrejem Plenkovićem. Dok pišem ovoj tjednu kolumnu, prema neslužbenim rezul-

tatima Državnog izbornog povjerenstva, nakon 99% obrađenih biračkih mjesta HDZ je relativni pobjednik parlamentarnih izbora s osvoje-nih 8 izbornih jedinica i glasovima dijas-pore.

Predsjednik HDZ-a Andrej Plenković nakon pobjede na parlamentarnim izborima, u obraćanju u izbornom stožeru poručio je kako je riječ o velikoj pobjedi i potpori birača, te ogromnoj obvezi o kojoj će voditi računa svakog dana mandata, pri rješavanju izazova koji su pred Hrvatskom. „Vodit ćemo računa jer Hr-

vatka treba rješenja za gospodarstvo, javno-zdravstvene izazove, za jačanje demokracije, jačanje institucija, jačanje ljudskih prava, manjinskih prava“, rekao je Plenković, dodavši kako „Hrvatska danas treba vladu koja će voditi politiku novog modernog suverenizma, koja baštini vrijednosti HDZ-a, našeg prvog predsjednika dr. Franje Tuđmana, jer smo u proteklih godinama postavili HDZ upravo na ono mjesto političkog spektra, gdje ga je on oduvijek stavljao i oduvijek želio. Ova transformacija dobila je svoju potporu na unutarstranačkim i danas, na parlamentarnim izborima. I zato znamo da smo na ispravnom putu i za vrijednosti i napredak Hrvatske“, istaknuo je. HDZ je na ovim izborima prema neslužbenim rezultatima dobio 66 mandata, u odnosu na 61, koliko je stranka osvojila 2016., što znači da će Andrej Plenković bez većih teškoća sasta-

viti novu koalicijsku vladu.

Za sastavljanje vlade i postizanje stabilne većine potrebno je 76 mandata, što HDZ-u, predsjedniku stranke i budućem mandataru Andreju Plenkoviću s osvoje-na 66 mandata ne bi trebao biti prevelik problem. Time će moći nastaviti započetu politiku, što mu neće biti lako. Zemlja i cijeli svijet nalaze se u gospodarskoj krizi koju je prouzročila pandemija koronavirusa, desetkujući hrvatske turističke prihode.

Dva dana prije održavanja izbora Andrej Plenković je u intervjuu za Jutranji list izjavio: „Idemo u izbore s ogromnim postignućima – Hrvatska je danas puno bolja zemlja nego prije četiri godine. Pripremili smo program za budućnost „Sigurna Hrvatska“, koji ide za tim da kapitalizira snažnu državu u osnaženom međunarodnom položaju, što je ideja novog hrvatskog suverenizma kojeg zagovaram cijelo vrijeme.

Nakon izbora, tijekom ljetnih mjeseci treba odmah formirati većinu i poslije 15. kolovoza možemo biti u punoj snazi rada“, rekao je Plenković dodavši kako će „daljnjim faznim poreznim rasterećenjem, poticanjem investicija u kombinaciji s pojačanom apsorpcijom sredstava iz europskog proračuna te iz Programa za oporavak i otpornost EU, od čega za Hrvatsku očekujemo ukupno gotovo 22 milijarde eura, potom povećanjem produktivnosti i globalne konkurentnosti Hrvatske, stvoriti prostor za povećavanje porezne osnovice. Time osiguravamo ostvarivanje dodatnih proračunskih i investicijskih prihoda putem snažnije stope gospodarskog rasta u narednim godinama. U prvoj fazi smanjit ćemo stopu poreza na dohodak s 24% na 20% odnosno s 36% na 30% i tako utjecati na rast primanja svih radnika. Za svu hranu stopu PDV-a snizit ćemo s 25% na 13% i omogućiti niže cijene, a ići ćemo i u daljnja porezna i administrativna rasterećenja.“

Branka Pavić Blažetin

„Izbori za 10. saziv Hrvatskog sabora, održani u doba koronavirusa donijeli su premoćnu pobjedu Hrvatske demokratske zajednice predvođene Andrejem Plenkovićem.“

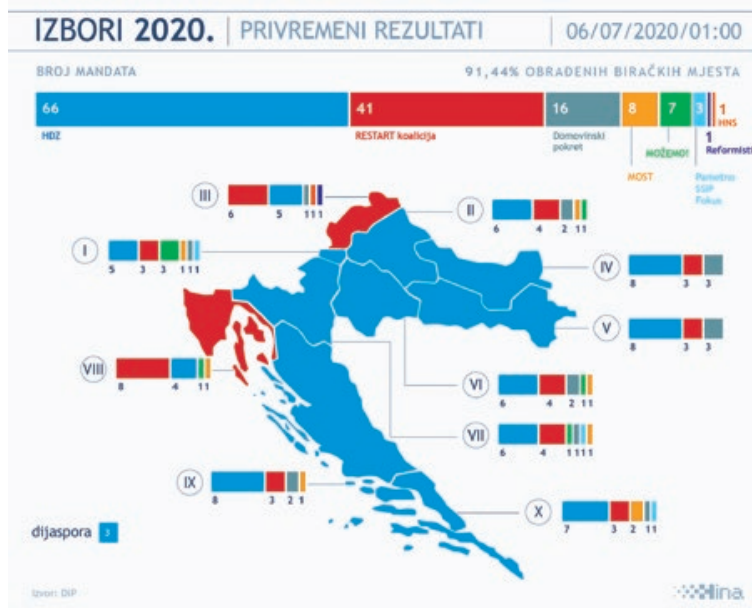
Parlamentarni izbori u Hrvatskoj

Neslužbeni rezultati DIP-a, objavljeni nakon obrađenih 94,90% biračkih mjesta pokazuju da je HDZ uvjerljivo pobijedio na parlamentarnim izborima i osvaja 66 mandata, a Restart koalicija okupljena oko SDP-a ima 41 mandat. Domovinski pokret treći je s osvojenih 16 mandata, Most osvaja 8 mandata, dok koalicija okupljena oko platforme Možemo 7 mandata. Tri mandata osvaja koalicija SSIP-Pametno-Fokus, a u Sabor s jednim osvojenim mandatom ulaze i HNS te Reformisti. Prema podacima DIP-a na obrađenim je biračkim mjestima glasovalo 46,90 posto birača s pravom glasa.

Dana 5. srpnja održani su parlamentarni izbori za 10. saziv Hrvatskog sabora. U inozemstvu se glasovalo 4.-5. srpnja. Svi državljani Republike Hrvatske, koji su boravili ili su se na dan izbora 4.-5. srpnja zatekli na području Mađarske, mogli su glasovati u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti (ul. Munkácsy Mihály 15) ili u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Pečuhu (ul. Ifjúság 11). Prema podacima Državnog izbornog povjerenstva birači su birali 151 zastupnika, 140 u deset izbornih jedinica u Hrvatskoj, tri u dijaspori, dok su osam zastupnika birali pripadnici nacionalnih manjina u 12. izbornoj jedinici, koju čini cijela država. Na izborima za 151 saborskog zastupnika na mandat od četiri godine natjecalo se gotovo 2700 kandidata. Na oko sedam tisuća biračkih mjesta u Hrvatskoj i inozemstvu moglo je glasati 3 milijuna 860 tisuća birača. Kandidati su se natjecali na 192 liste stranaka i koalicija, na kojima je bilo 41 posto žena. U deset izbornih jedinica u Hrvatskoj biralo ih se po 14, dijaspora je birala tri, a pripadnici nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj osam saborskih zastupnika. Zbog protuepidemijskih mjera ovi su izbori bili jedni od najzahtjevnijih od stjecanja hrvatske neovisnosti. Provodilo ih je oko 75 tisuća ljudi, a nadziralo gotovo 8 700 promatrača. Vladalo je veliko zanimanje, za svako saborsko mjesto u prosjeku se natjecalo 17 kandidata, čija je prosječna dob 48,6 godina. Na izbore je izašlo 46,90% od ukupnog broja birača s pravom glasa.

Izborna kampanja bila je burna ali kratka, birači su mogli čuti sve i svašta. I na ovim izborima preferencijalni glasovi su pokazali svoju snagu. Birači su u Sabor uveli mnoge kandidate i sa zadnjih mjesta. Što je to preferencijski glas? Birači na izborima mogu koristiti preferencijski glas, na listi za koju će glasovati mogu zaokružiti i ime kandidata kojemu daju prednost, to jest preferiraju ga u odnosu na sve druge. Kandidat koji osvoji najmanje deset posto glasova svoje liste, ima prednost pred ostalima, neovisno gdje je smješten na listi. Ovo potiče zdravu utakmicu i daje nadu kako će birači ako izađu na izbore moći dati povjerenje ljudima s vizijom koji se ne plaše sukoba u areni, i koji i s posljednjeg mjesta na listi mogu osvojiti mandat, jer uživaju povjerenje glasačkog tijela.

Mađarska nacionalna manjina u Republici Hrvatskoj ima zamjenični zastupnički mandat. Svog kandidata postavila je tek jedna mađarska politička opcija, stranka Demokratske zajednice Mađara u Hrvatskoj, i to predsjednika i dosadašnjeg saborskog zastupnika Roberta Jankovića. On je u prijašnjem sazivu Hrvatskog sabora bio u vladajućoj koaliciji s HDZ-om, a i ovoga puta je pozvao pripadnike mađarske nacionalne manjine da izađu i daju glas svom kandidatu osiguravajući mu tako snažan mandat, jer nije svejedno s koliko glasova ulazi u Hrvatski sabor. Pri tomu je naglasio kako Mađarima u Hrvatskoj nije svejedno tko će biti na vlasti, istaknuvši kako su u protekle četiri godine izvr-

no surađivali s vladom Andreja Plenkovića i to bi željeli i nadalje. U Republici Hrvatskoj živi oko 15 tisuća Mađara. Na izborima za Hrvatski sabor 2016. godine mađarska lista dobila je skoro 5600 glasova, a od dva kandidata pobijedio je Janković. Na izborima 5. srpnja glasovanju je pristupilo 2842 birača, broj važećih listića bio je 2807, uz 35 nevažećih, dok je predstavnik Mađara Robert Janković dobio 2807 glasova.

Građani bez prebivališta u Republici Hrvatskoj glasovali su u zasebnoj, XI. izbornoj jedinici, birajući tri zastupnika. U toj izbornoj jedinici glasovalo je 28 789 birača, uz 28 410 važećih i 357 nevažećih glasačkih listića. Pobijedila je lista HDZ-a s osvojenih 17 905 (63,02%) glasova. Neovisna lista – Željko Glasnović dobila je 5 958 glasova, Most 3 141 glas, a Možemo 519 glasova.

U Mađarskoj na dva biračka mjesta ukupno je u XI. izbornoj jedinici glasovalo 30 birača uz 28 važećih i dva nevažeća glasačka listića. Na biračkom mjestu br.1 u Budimpešti glasovao je ukupno 51 birač, i to za XI., I., II., IV., VI., VII., VIII. i IX. izbornu jedinicu te mađarske, srpske i albanske kandidate manjinskih lista. Nevažećih listića bilo je 2.

HDZ je dobio 18 glasova, Možemo 9, Stranka s imenom i prezimenom 4, Restart koalicija 3, Most 3, Domovinski pokret 3, Živi zid 2, Neovisna lista 2, mađarska manjina 4, srpska manjina 3, a albanska 2 glasa.

Na biračkom mjestu br.2 u Pečuhu glasovalo je ukupno 29 birača, za XI., I., VI. i VIII. izbornu jedinicu mađarske i albanske kandidate manjinskih lista.

HDZ je dobio 19 glasova, Možemo 1, Neovisna lista Željko Glasnović 1, mađarska manjina 2, a albanska 6 glasova.

Branka Pavić Blažetin

Djelatnost Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu u uvjetima pandemije koronavirusa

Mađarska je 12. lipnja ukinula ograničenja (obveznu samoizolaciju) za hrvatske državljane pri ulasku u zemlju i mađarske državljane u povratku iz Republike Hrvatske, što je Hrvatska prema Mađarskoj učinila još 29. svibnja. Živimo u vrijeme pandemije koronavirusa. Što to znači za državljane Hrvatske i Mađarske na području Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu upitali smo generalnog konzula Dragu Horvata.

„Odluka mađarske vlade uvelike je olakšala naš posao. Imali smo oko tristo poziva mađarskih državljanina: dio njih ima nekretnine na hrvatskoj obali, koje su željeli obići. Doduše, mi smo im rekli da je hrvatska strana 29. svibnja otvorila granicu za mađarske državljane, no oni su imali problema po povratku u Mađarsku, morali su ići u samoizolaciju. Naravno, ovom mudrom i dobrom odlukom, koju pozdravljamo, olakšan je život prije svega mađarskim državljanima, koji žele na ljetovanje i vrlo rado posjećuju Republiku Hrvatsku. S druge strane, kao što i sami znate, Republika Hrvatska je turistička zemlja: usudujem se reći da imamo jednu od najljepših obala na svijetu. Ova turistička sezona zbog pandemije koronavirusa bila je pod velikim upitnikom. Osobno procjenjujem da ćemo uspjeti ostvariti nekih 30-40 posto prošlogodišnjih rezultata, naravno, napraviti ćemo sve da iduća godina bude turistički u najmanju ruku jednaka sa sezonom 2019., za što će se Generalni konzulat zalagati na svom području, to jest u Baranjskoj, Šomođskoj i Bačko-kiškunskoj županiji.

Imali smo ukupno 44 osobe u tranzitu, a samo u lipnju dvadesetak osoba koje su se zatekle diljem svijeta i najpraktičnije im je bilo da slete u Budimpeštu i prevezu se taksijem do hrvatske granice: službeni prijelaz za hrvatske građane u povratku u RH bio je Letenye-Goričan, no mi smo za građane koji su išli u istočnu Slavoniju koristili prijelaz Udvar-Duboševica. Spomenuo sam samo one slučajeve kada smo pružali asistenciju Veleposlanstvu - broj je bio daleko veći, većina putnika koristila je prijelaz Letenye-Goričan, dok smo mi, kao što sam rekao, imali 44 osobe u tranzitu kojima smo pomogli da prijeđu mađarsko-hrvatsku granicu.“

Trenutno nema nikakvih zapreka, hrvatski i mađarski državljani mogu slobodno putovati u obje zemlje, nema ni prepreka za uspostavljanje veza koje su bile prekinute skoro tri mjeseca. Generalnog konzula upitali smo i o novim zadacima u području prekograničnih i gospodarskih veza, projektima i planovima. Izvijestio nas je o službenom posjetu kod pečuskog gradonačelnika Attila Péterffyja, koji mu je rekao „kako bi gradonačelnik Osijeka ovih dana trebao doći u posjet Pečuhu, što smo mi pozdravili, nadamo se da će dva bratska grada i u gospodarskom smislu još više surađivati, prije svega mislim na Biokom i zbrinjavanje otpada. S gradonačelnikom sam raspravljao i o hrvatskom predsjedanju vijećem Europske unije, a zajedno smo odlučili da negdje tijekom listopada organiziramo nastup našeg najpoznatijeg kulturnoumjetničkog društva „Lado“, gdje bi domaćini bili Generalni konzulat i Grad Pečuh. Vjerujem da ćemo to realizirati negdje u posljednjem dijelu listopada. Što se tiče intenziviranja međuzupanijske suradnje Baranjske, Osječko-baranjske, Virovitičko-podravne i svih onih drugih županija koja su u Interregu, da ih sad ne nabrojam, radimo na dodatnim povezivanjima, želimo u Mađarsku, prije svega u Baranju, dovesti predstavnike Varaždinske županije, pa i druge, uz želju da obidu i hrvatsku zajednicu u Pečuhu. Intenzitet koji smo predvidjeli za 2020. zasigurno neće biti onakav kakav smo planirali u prvoj polovici godine, ali u drugoj polovici godine, prije svega u razdoblju od rujna, u posljednja četiri mjeseca pokušat ćemo nadoknaditi sve što se može i učiniti sve za hrvatsku zajednicu u Mađarskoj i mađarsku zajednicu u Hrvatskoj. Ova 2020. godina ostat će specifična: nismo je mogli predvidjeti, COVID-19 nas je sve zatekao. Međutim, osobno vjerujem da postoji mogućnost da virus nestane poput SARS-a: ipak, ukoliko se epidemija ponovi, držat će se distanca od metar i pol, nosit će se maske, zdravi će raditi, bolesni će se liječiti - svijet i Europa, pa tako i Mađarska i Hrvatska ne mogu si priuštiti novu izolaciju. Vjerujem da ćemo se nositi sa sličnim pandemijama i ubuduće neće biti novih karantena i restriktivnih mjera.

Generalni konzul Drago Horvat i gradonačelnik Pečuha Attila Péterffy, pored šahovske table

tijeg kulturnoumjetničkog društva „Lado“, gdje bi domaćini bili Generalni konzulat i Grad Pečuh. Vjerujem da ćemo to realizirati negdje u posljednjem dijelu listopada. Što se tiče intenziviranja međuzupanijske suradnje Baranjske, Osječko-baranjske, Virovitičko-podravne i svih onih drugih županija koja su u Interregu, da ih sad ne nabrojam, radimo na dodatnim povezivanjima, želimo u Mađarsku, prije svega u Baranju, dovesti predstavnike Varaždinske županije, pa i druge, uz želju da obidu i hrvatsku zajednicu u Pečuhu. Intenzitet koji smo predvidjeli za 2020. zasigurno neće biti onakav kakav smo planirali u prvoj polovici godine, ali u drugoj polovici godine, prije svega u razdoblju od rujna, u posljednja četiri mjeseca pokušat ćemo nadoknaditi sve što se može i učiniti sve za hrvatsku zajednicu u Mađarskoj i mađarsku zajednicu u Hrvatskoj. Ova 2020. godina ostat će specifična: nismo je mogli predvidjeti, COVID-19 nas je sve zatekao. Međutim, osobno vjerujem da postoji mogućnost da virus nestane poput SARS-a: ipak, ukoliko se epidemija ponovi, držat će se distanca od metar i pol, nosit će se maske, zdravi će raditi, bolesni će se liječiti - svijet i Europa, pa tako i Mađarska i Hrvatska ne mogu si priuštiti novu izolaciju. Vjerujem da ćemo se nositi sa sličnim pandemijama i ubuduće neće biti novih karantena i restriktivnih mjera.

Branka Pavić Blažetin

Izvrсна komunikacija u vrijeme pandemije

U vrijeme epidemije koronavirusa, dok su se s ciljem suzbijanja zaraze diljem svijeta uvodile drastične mjere, uključujući i zatvaranje granica, diplomatske su misije imale posebnu ulogu. Kako doznajemo od počasnog konzula Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kosa, hrvatska diplomatska predstavništva u Mađarskoj su komunikaciju između dvije zemlje u vrijeme zatvaranja hrvatsko-mađarske granice provodila na vrlo visokoj razini, izvješćujući građane o epidemiološkoj situaciji u obje države i pružajući pomoć svima koji su zbog bilo kojeg razloga ostali u inozemstvu i željeli se vratiti u domovinu.

Službeni posjet veleposlanika Republike Hrvatske dr. Mladena Andrića Velikoj Kaniži

Konzulat u Velikoj Kaniži izvršno surađuje s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Budimpešti, a u vrijeme korona-krise pored još učestalijih konzultacija pomagao je i u procesu repatrijacije. Veleposlanik dr. Mladen Andrić i suradnici sve hrvatske državljane koji su dolazili u Budimpeštu iz zemalja bez direktnih letova za Zagreb dočekali su u zračnoj luci, omogućivši im prijevoz do mađarsko-hrvatske granice, izlazak iz Mađarske i ulazak u Hrvatsku. Počasni konzul dr. Atila Kos u više navrata odlazio je na granični prijelaz Letenye-Goričan kako bi pomagao u repatrijaciji hrvatskih državljana.

„Bilo je puno slučajeva repatrijacije. Nakon dogovora sa suradnicima Veleposlanstva, koji su sve pripremili za vraćanje hrvatskih državljana u domovinu, osobno sam odlazio na granični prijelaz i nudio konzularnu pomoć kako bi prelazak granice prošao bez teškoća. U vrijeme korona-krise konzulat je primao dosta upita, koje sam istovremeno proslijeđivao Veleposlanstvu, od kojeg sam dobivao maksimalnu podršku. Zahvaljujući izvrsnom pregovaranju ukinuta je i obvezna karantena za mađarske državljane pri ulasku u Hrvatsku, što su svi jako čekali, jer Mađari jako vole Hrvatsku, hrvatske destinacije i Jadransko more“, rekao je za naš tjednik dr. Atila Kos u konzularnom uredu. Posebno je naglasio kako se prilikom putovanja u Hrvatsku treba popuniti elektronički obrazac koji je dostupan na mrežnoj stranici <https://entercroatia.mup.hr/>, čime se ubrzava granična kontrola pri ulasku u Hrvatsku, a putnicima će se omogućiti i poseban prometni trak.

Korona-križa je pomalo usporila planove počasnog konzula, koji se nada da će se započeti poslovi nastaviti bez zakašnjenja.

Počasni Konzul dr. Atila Kos i pogled na grad iz Konzulata

Početkom proljeća veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Mladen Andrić boravio je u Velikoj Kaniži, gdje je održan sastanak s gradskim čelnicima posvećen važnosti poticanja prekograničnog gospodarskog razvoja regije i otvaranju novog graničnog prijelaza na Muri. Počasni je konzul u cilju poboljšanja prekogranične suradnje i u vrijeme korona-krise nastavio pregovore s predstavnicima Koprivnice i Velike Kaniže, pa bi izaslanstvo Velike Kaniže uskoro trebalo službeno posjetiti Koprivničko-križevačku županiju, kako bi se razgovaralo o mogućnostima dodatnog povezivanja. Gradsko vijeće Velike Kaniže donijelo je odluku o pokretanju postupka bratimljenja dvaju gradova, a u jesen se planira i potpisivanje sporazuma o prijateljstvu i suradnji. Pored gospodarskih važne su i kulturne

veze: s gradskom upravom dogovoreno je predstavljanje hrvatskog naivnog slikarstva, a velika želja počasnog konzula je i otvaranje stalne izložbe naive u Malom dvorcu pored Konzulata. Nesmetano se nastavlja i proces uspostave novog graničnog prijelaza, odnosno mosta između Kerestura i Kotoribe. U okviru Interreg programa dobivena su sredstva (900 tisuća eura) za izradu projektne dokumentacije i ishođenje dozvola, a donesena je i odluka o izgradnji cestovne poveznice i zaobilaznice preko Male Kaniže, koju od granične crte dijeli svega 12,5 kilometara. Počasni konzul je optimist i nada se da će se pronaći rješenje za koronavirus, pa će se nadoknaditi i kulturne priredbe, naime, otkazano je obilježavanje Dana državnosti Republike Hrvatske koje se trebalo ostvariti u suradnji s pomurskom hrvatskom zajednicom.

beta

Iz života bajske Hrvatske samouprave

Proslavljeno župno proštenje svetog Antuna Padovanskog

Župna crkva sv. Antuna Padovanskog: nastavljaju se mise na hrvatskom jeziku

„Bilo nam je teško, ranije smo se sastajali redovito, uvijek smo se o nečemu trebali dogovarati, a sad se s nekima uopće nismo vidali, što je bilo neobično za sve nas“, rekla nam je kratko predsjednica Angela Šokac Marković, kada smo je upitali o proteklom tromjesečnom razdoblju izvanrednog stanja, koje je uvedeno zbog pandemije koronavirusa i radu bajske Hrvatske samouprave. Nažalost, izostalo je tradicionalno Antunovo i susret hrvatskih crkvenih zborova, a umjesto uobičajene mise na hrvatskom jeziku u povodu župnog proštenja u bajskoj crkvi svetog Antuna Padovanskog održano je trojezično misno slavlje na mađarskom, hrvatskom i njemačkom jeziku. Pošto su se ograničenja zbog epidemije koronavirusa provodila i u crkvama, odlučeno je da blagdan tri najbrojnija bajska naroda ove godine proslave zajedno. Tako su se neki dijelovi male i velike mise - primjerice čitanje i podizanje Tijela i Krvi Kristove - služili na tri jezika, a otpjevano je i nekoliko hrvatskih crkvenih pjesama. Obredni dio na hrvatskom govorio je župnik Matthias Schindler. Misno slavlje predvodio

je Tamás Tóth, tajnik Mađarske biskupske konferencije. U svojoj prigodnoj propovijedi posvećenoj svetom Antunu Padovanskom osvrnuo se na važnost ove višenacionalne bajske župe, koja stoljećima podjednako okuplja Hrvate, Nijemce i Mađare. Na večernjoj misi u 18.30 održana je tradicionalna pocesija s ljljanima. Naravno, u protekla tri mjeseca zbog zatvorenih granica prema susjedima nije

botice, ubuduće će se održavati posljednje subote u mjesecu.

Kako nam je rekla Angela Šokac Marković, uskoro se planira i sjednica bajske Hrvatske samouprave, na kojoj će se odlučiti o održavanju bunjevačke Dužijance. „Nadamo se i doista želimo da se ta priredba održi, usprkos nedostatku novčanih sredstava. Pokušat ćemo pronaći potrebna sredstva: u subotu 22. kolovoza

Članovi KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“ na Velikom prelu, jednoj od posljednjih priredbi

bilo gostujućeg svećenika iz Subotice, no najavljeno je da će se u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog nastaviti redovite mjesečne mise na hrvatskom jeziku. Hrvatske mise, koje služi fra Zdenko Gruber ili netko od franjevačke braće iz Su-

trebala bila bi se održati velika priredba na središnjem bajskom Trgu Svetog Trojstva, dok bi se sutradan, 23. kolovoza služila sveta misa u crkvi svetog Antuna Padovanskog“.

S.B.

Godišnja skupština Udruge baranjskih Hrvata

Kako nas je izvijestila predsjednica Marijana Balatinac Udruga baranjskih Hrvata 20. lipnja održala je godišnju skupštinu na otvorenom, u blizini mišljenskog srednjeg jezera. Od ukupno stotinjak skupštini je nazočilo osamdesetak članova, kojima su se pridružili glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, generalni konzul Republike Hrvatske Drago Horvat sa suradnicima i predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac. Prema dnevnom redu raspravljalo se o izvješću o radu u 2019. godini, financijskom izvješću za 2019., planu rada u 2020., nacrtu proračuna za 2020., nominacijama za odličja Saveza Hrvata za istaknute aktivnosti, koja će se povodom Dana Hrvata u Budimpešti dodijeliti zaslužnim osobama, udrugama i kulturno-umjetničkim društvima te zadaćama prilikom popisa stanovnika 2021. godine.

Udruga Baranjskih Hrvata ostvarila je plan aktivnosti za 2019. godinu, u kojoj je raspolagala proračunom od 4 040 000 forinti. Predsjednica Udruge baranjskih Hrvata Marijana Balatinac izvijestila je članstvo o obustavljanju isplate već odobrenih potpora NEMZ-KUL i NEMZ-TAB, zbog čega je Udruga morala otkazati programe predviđene za ovu godinu, dok joj je iz Fonda Gábor Bethlen za pokrivanje operativnih troškova u 2020. godini 2. ožujka isplaćeno 1 000 000 forinti. Ovogodišnje aktivnosti pokrivaju se iz tog iznosa, prijenosa sredstava iz lanjskog financijskog razdoblja (76 000 ft) te prihoda od članarina (2400 ft po članu). Izrazila je nadu da će se u slučaju smirivanja situacije, dopuštanja manjih okupljanja i zajedničkih putovanja od sredine ljeta ipak ostvariti dio predviđenih programa, kao što su usavršavanje za zborove i natjecanje u pripravljanju kobasica za gastronomsko-kulturnu večer 5. prosinca. Izvjesno je da

se hodočašća u Međugorje i u Mariju Bistricu neće održati, ali se 12-14. rujna planira trodnevno hodočašće Majci Božjoj Trsatskoj. Osvrnula se na harkanjsku priredbu „Tri kralja“, zajednički nastup baranjskih zborova i druženje u Topolju s članovima Sportsko-ribolovnog društva „Linjak“. Naglasila je kako je Državno tajništvo za odnose s vjerskim zajednicama i manjinama samoupravama dostavilo dopis o načinu održavanja kampova, pa tako i kampova planiranih u Republici Hrvatskoj. Kampovi se mogu održavati u Mađarskoj, a potrebna sredstva umjesto neposredno na račun korisnika isplaćuju se kroz proračun Hrvatske državne samouprave. Tako je i Udruga dobila 500 000 forinti za održavanje kampa u matici, od čega se odustalo zbog kratkoće rokova. Članstvo je izrazilo potrebu za usavršavanjem županijskih pjevačkih zborova, no nastao je problem u vezi s plaćanjem honorara instruktorici. Udruga će pokušati pribaviti sredstva za pokrivanje troškova honorara, a u planu su najmanje dva usavršavanja po tri sata, jedno u Vršendi, a drugo u Pečuhu.

I dalje je u planu održavanje natjecanja u pripremanju kobasica, kulturni program je već gotov, trebaju se još omogućiti sredstva za pokrivanje troškova večere. Predsjednica je predložila da se postupi slično državnoj „Kobasijadi“: mjesne hrvatske samouprave trebale bi zakupiti stolove, točnije platiti večeru za pozvane goste.

Predsjednik HDS-a Ivan Gudan i glasnogovornik Hrvata Jozo Solga govorili su o predstojećem popisu stanovništva 2021. godine, dok je predsjednik Saveza Hrvata Joso Ostrogonac, izvijestio prisutne o zatvorenoj sjednici Predsjedništva Saveza koja je održana u Drvljancima.

Branka Pavić Blažetin

Srpnica, zaštitnica Udvara i tamošnjih Hrvata

Dana 2. srpnja u katoličkom se kalendaru slavi Srpnica, Srpnica Gospa koju štiju i brojne etničke skupine Hrvata u Mađarskoj, gradišćanski, podravski, racki i šokački Hrvat, senandrijski Dalmatini i udvarski bošnjački Hrvati. Srpnica, trudna gosa, zaštitnica je i malenog Udvara. Ona je i zaštitnica roditelja, o čemu zorno svjedoči i drveni kip udvarske crkve. Udvarski kermes kao i svake godine priređuje se na prvu nedjelju poslije Srpnice, ove godine 5. srpnja, a na sam blagdan Srpnice u mjesnoj je crkvi služena sveta misa na mađarskom jeziku. Misu je služio mjesni župnik, dio pjesama je otpjevan i Očenaš izmoljen na hrvatskom jeziku. Svetoj misi su u narodnoj nošnji prisustvovali i sudionici V. jubilarnog sedmodnevnog kampa Hrvatske kulture i jezika, koji priređuje Hrvatska samouprava Udvara. Njih tridesetak nakon mise izvelo je prelijep folklorni program. Organizatori kampa mještane su na Srpicu pozvali i na nedjeljnu misu, 5. srpnja, kada su sudionici kampa, povodom udvarskog kermesa, kirbaja ili bučure ispred crkve ponovno izve-

li prigodni program, ovaj put bošnjački svatovac. I sami se Udvarčani dvoje kako su ova blagdanska okupljanja, pa tako i dan kad je Blažena Djevica Marija posjetila svetu Elizabetu, majku Ivana Krstitelja zvali njihovi preci. Blagdan Srpnice vezuje se uz žetvu, pa se na mnogim mjestima, tako i u Udvaru, pored blagdana svetog Petra i Pavla smatrao početkom žetve: u crkvi bi se okupljali žeteoci, kako bi svećenik blagoslovio alate za žetvu, kosu i srp. Danas taj običaj pripada jednom davno prošlom vremenu.

Branka Pavić Blažetin

Utemeljitelj kazališta

U pečuškom Hrvatskom kazalištu 13. veljače predstavljena je knjiga autora Ivica Đuroka pod naslovom „Antun Vidaković – utemeljitelj kazališta“, koja je objavljena u nakladi Hrvatskog kazališta u Pečuhu i Croatica d. o. o.-a. Urednik knjige je Slaven Vidaković.

U sklopu promocije prikazan je kratkometražni film „Toni i prijatelji“. O Antunu Vidakoviću govorili su plesna umjetnica Dóra Uhrík i redatelj László Bagossy, a promociju je vodio povjesničar Dinko Šokčević. Knjigu su predstavili dopredsjednik Društva hrvatskih književnika Mirko Čurić i autor Ivica Đurok.

Knjiga „Antun Vidaković – utemeljitelj kazališta“ svojevrsna je životna i profesionalna autobiografija Antuna Vidakovića, dugogodišnjeg ravnatelja Hrvatskog kazališta, koja je popraćena nizom fotografija.

Knjiga je prema odluci Skupštine HDS-a financirana iz proračuna Hrvatskog kazališta u Pečuhu.

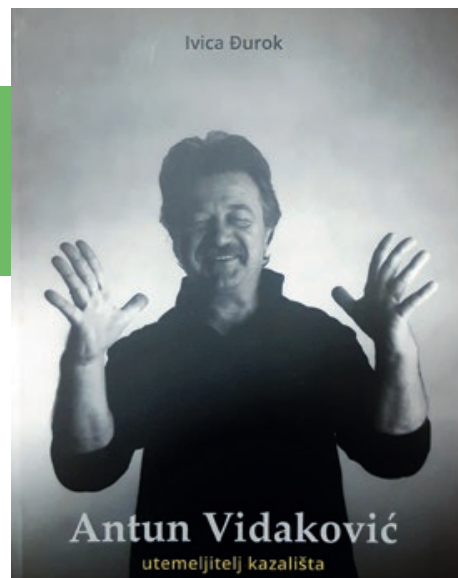
Na 155 stranica, kroz mnoštvo fotografija i 25 naslova autor prati životni put Antuna Vidakovića rođenog u Sentivanu 30. studenoga 1947. godine od majke Roze Garić i oca Ivana Antunovića, sve do njegove smrti u Pečuhu. Životna priča razvija se kroz sljedeća poglavlja: Rodno mjesto-vezanost, Vrtić, osnovna i srednja škola, Odsluženje vojnog roka, Visokoškolska izobrazba, Diplomirani pedagog, Pečuška umjetnička gimnazija, Pečuška južnoslavenska osnovna škola, Putovanje u svijet folklor i kazališta, Folklorni ansambl Baranja, Plesnjaci, Imre Eck i Antun Vidaković, Susret s Bagossyjem i put prema Hrvatskom kazalištu, Njemačko kazalište, Krleža, Brešan, Hrvatsko kazalište, Nasljednik Slaven Vidaković, Nakladnička djelatnost, Csopor(t) – Horda, Predstave u Hrvatskom kazalištu u periodu od 1990. do 2009., Samouprava – manjinska politi-

ka, Europska prijestolnica kulture, Obitelj, Odlikovanja, Misli i razmišljanja o Antunu Vidakoviću. U ovom potonjem donose se osvrti 52 upitanika o Antunu Vidakoviću.

„O svođenju jednog života i djela na kratku naslovnu sintagmu razmišljam dok govorim o knjizi o velikanu hrvatske kulture Antunu Vidakoviću, koju je napisao Ivica Đurok, pečuški sveučilišni profesor sociologije i plodan autor. Naslovljena je „Antun Vidaković – utemeljitelj kazališta“, pa iako se teško pomiriti s pojednostavljivanjem i svođenjem bogate biografije na jedan koncizan naslov, ovdje je autor bio u pravu: utemeljenje Hrvatskog kazališta u Pečuhu zaista je najveće postignuće Antuna Vidakovića, važno i u razmjerima nacionalne kulture, o čemu svjedoče svi izvođeni autori, redatelji, glumci i ostali koji su sudjelovali u produkcijama ovog kazališta. Sve to jasno se iščitava iz ove monografije koju je uzorno napisao Ivica Đurok, nastojeći ne samo prepričati život Antuna Vidakovića već ga i smjestiti u društveni i kulturni kontekst, dati sociološku studiju jednog pojedinca, prostora i vremena u kojem djeluje“, rekao je dopredsjednik Društva hrvatskih književnika Mirko Čurić.

Tako poduzetnik Ivan Pančić–Palaš, prijatelj iz djetinjstva zapisuje ove riječi: „Bio mi je najbolji prijatelj. Zajedno smo odrasli, odnosili smo se jedan prema drugom kao da smo braća. S ovim sam rekao sve što sam imao reći“.

Stolar Mišo Barjaktar rekao je ovo: „Ja sam iz Vršende, a Tuna je kupio podrum u

Vršendi, u Orašju. Radio sam mnogo puta u njegovom podrumu u Vršendi, u Pečuhu, i u Semelju u njegovim kućama. Uvijek je bio korektan, pošten i ljubazan prema meni. Cijenio je moj rad i ja sam ga izuzetno poštivao. Nadam se da ga tamo gore dragi Bog čuva.“

Scenska umjetnica Vlasta Ramljak napisala je sljedeće: „sa srcem, dušom i emocijom izgovaram ime Antuna Vidakovića. Čovjeka koji je svoj cijeli zemaljski vijek posvetio svojim hrvatskim korijenima kroz kazališnu umjetnost. Sanjao je godinama i dosanjao Hrvatsko kazalište, kao krunu svog umjetničkog rada, satkavši tkanicu pletera u Mađarskoj, u Pečuhu. Složio je mozaik umjetnosti i dopustio da i ja budem dio njegova tkanja. Hvala ti veliki čovječe, umjetniče. Ime ti je zauvijek zapisano u povijesti umjetničkog, kazališnog života“.

Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu

Belega peskó

Belega, belega

belega peskó

A što je to?

A bilo ga je na svaku ruku
dok ga je gradom vozio stari Kuku.

Nije se riješio groba
a Beli pesek sad uvozna je roba.

Nema više peska bela,
ako nam ga sa Sejšela
ne uveze Lejla.

Ivan Slamnig

Promotori izdanja

Revija najlipših Hrvatic u narodnoj nošnji virtualno

U 7. izboru sudjeluje i Undanka Nikolett Gáti

Udruga „Stećak“ i Hrvatska matica iseljenika ljetos i zavolj pandemije priredjuju online, Sedmu reviju tradicijske prateži i izbor najlipše Hrvaticice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske. Glasati morete za našu favoritkinju do 10. julija do 16.00 uri, jer kako u prethodni ljeti, i ovput imamo iz Ugarske svoju kandidatkinju.

Ovoljetna virtualna Revija i izbor održat će se uživo online, 10. julija, s početkom u 20 uri, na YouTube kanalu. Prinos će biti emitiran na Trgu gange i hajdučke družine Mijata Tomića u Tomislavgradu. Sudionike za izbor izravno će uključiti u prinos, a na Trgu će zasjedati Prosudbena komisija ka će izabrati prvu i drugu pratilju i najlipšu Hrvaticu u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske u 2020. ljetu. Pobjednice će dobiti lente i nagrade, replike tradicijskoga nakita, kao i pobjednice u dosadašnji naticanji. U ovoljetnoj reviji sudjeluje i Gradišćanska Hrvatica, Nikolett Gáti iz Unde, ka je rođena u Šopronu 1993. ljeta i trenutačno je zaposlena kot odgojiteljica u Koljnofu. Kako je rekla, uzrok zavolj česa se je javila na ov izbor lipotic je to da svakako je htela predstaviti prekrasnu hrvatsku narodnu nošnju undanske zaručnje. „Hrvatski folklor je za me, ne samo hobi, nego i strast. Morem reći da sam odrasla u folkloru, kako su otac i mati tancali, a ja kot mala divičica svenek sam to rado gledala. Članica sam Ženske vokalne skupine Biseri i Hrvatskoga kulturnoga društva „Veseli Gradišćanci“ na Undi“, a mlada dama polag toga svira i na bisernici. Jur nekoliko ljet s punim elanom pelja i najmladju grupu folklorošev „Viverice“ u dotičnom selu. Samo za spominak, 2018. ljeta je iz Ugarske nastala druga pratilja Noemi Molnar, a lani je najlipšu Hrvaticu iz Rumunjske s prvoga mjesta pratila Kinga Deniza Dancs.

Tiho

Hrvatske vridnosti u kemljanskom školskom taboru

Polag riči školskoga direktora Osnovne škole u Kemlji, Rolanda Csizmazije, od 16. do 26. junija i kod njih je održan ljetni tabor za vlašće školare. Med programi, naglasak je stavljen na upoznavanje specifičnosti rodnoga sela, ovako su se taboraši imali priliku najti s

Društvom brodarov, mjesnom zajednicom pecašev, a čuli su informacije i o Naturparku Szigetköz. Pravoda su priredjena i zanimanja o ovde živeći narodnosti, Hrvati i Nimci. Kotrigi Kulturno-umjetničkoga društva Konoplje, pod peljanjem Franje Nemeta, ovput su taborašem predstavili hrvatsku narodnu nošnju ovoga kraja, ka je i zvanaredno bogatstvo Bizonjcev i Kemljancev. Tako su mogli diozimatelji prijeti i čutiti poruku 150-ljetnoga materijala, lajbeka, rubače, pantlike i rupce ke su negda davno, naše žene rukom šile. Bijele figure jur svakomu ditetu u Kemlji moraju biti poznate sa živoga običaja Barbare, za kojega je KUD Konoplje inscenirao i tančeno-kazališni spektakl. Na kraju jednodnevne hrvatske djelaonice zasvirala je i tambura, a plesačnica je pozvala sve sudionike u kolo. Za skupnim tancanjem je slijedio još ugodni razgovor.

Tiho

FOTO: ROLAND CSIZMAZIA

Bogatstvo...

Kotrigi HKD-a Veseli Gradišćanci s undanskom lipoticom Nikolettom Gáti

Opraštanje HOŠIG-ovih osmaša

U auli budimpeštanskog Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đачkog doma 19. lipnja 2020. priređena je skromna, ali dirljiva oproštajna svečanost učenika osmog razreda. Od učenika generacije 2012.-2020. školovanje u HOŠIG nastavljaju Xénia Arszenyjeva, Márkó Faragó, Attila Kulcsár, Luka Lampshire, Dominika Sándor, Elena Sekulić, Nina Šindik, Nemanja Supurović, Kamilla Szabados i Mózes Szántó, dok su Barnabás Bús, Zsófia Fülöp, Zalán Nagy, Zoltán Nagy, Milán Plóderer i Gergő Trencsényi izabrali druge srednje škole.

Osmasi s razrednicom Zsuzsom Molnár

Nakon oglašavanja školskog zvona, uz prigodne pjesme na hrvatskom i latinskom jeziku osmaši predvođeni razrednicom Zsuzsom Molnár polako su se spustili stepenicama do školske aule, gdje su ih dočekali nastavnici i učenici sedmog razreda. Oproštajni govor u ime osmog razreda na mađarskom jeziku pročitala je Kamilla Szabados, dok je oproštajne riječi na hrvatskom pročitala Nina Šindik. Opraštajući se od škole učenice su govorile o trenutnim osjećajima, o prožimanju sreće, tuge i radosti. „Zar je doista došlo vrijeme oproštaja od osnovne škole? Zar

ne bismo mogli ostati još barem malo, ta ovih osam godina nije nam bilo tako loše? Odgovor je ne. Kako god bilo, danas je završilo jedno poglavlje našeg života. Idemo dalje, prelazimo u drugi svijet koji se zove srednja škola. To mjesto svi zamišljamo drugačije. Neki će steći nove nade, nove prijatelje i mogućnosti za učenje, ali će sigurno biti i onih, koji će naići na nove prepreke, puno rada i stroge profesore. Došlo je vrijeme za stjecanje iskustva i promišljanja o njegovoj važnosti, no prije toga opraštamo se od našeg osnovnoškolskog života. Još se sjećam kako smo se

Kamilla Szabados i Nina Šindik

u nižim razredima svađali kome će pripasti ljuljačka, a sad već stojimo na ovom mjestu. U ovim posljednjim trenucima pred očima nam prolaze zajedničke uspomene: izleti, školske priredbe, pečuške avanture, kamp na Pagu, izlet u Crikvenicu, maškare i satovi na kojima smo s mukom stjecali znanje i samopouzdanje koje odnosimo iz škole. Sutra će te uspomene biti samo proš-

lost. Svaki trenutak radosti i tuge ostat će u našim srcima i nikad nećemo zaboraviti odakle smo krenuli“, rekle su među ostalim Kamilla i Tena. Generacijsku vrpцу na školsku zastavu vezale su Xénia Arszenyjeva i Dominika Sándor.

Nakon videoprojekcije osmašima se prigodnim govorom obratila ravnateljica Ana Gojtan, koja je najboljim učenicima uručila pohvalnice i knjige. Ravnateljica je naglasila kako opraštanje predstavlja kraj jednog, a ujedno i početak novog razdoblja: u gimnaziji učenici stupaju na put odrastanja. U narednim godinama njihova će se osobnost uvelike oblikovati, postat će svjesniji, odlučniji ljudi, sposobni za postavljanje i ostvarivanje ciljeva. Opraštanje je usporedila s raskrižjem, jer učenici će u srednjoj školi iskusiti što znače odgovornost i prava. Od gimnazijalaca se već očekuje odgovorno ponašanje, koje je potrebno za obavljanje novih, inovativnih zadataka, a istodobno i odgovornost prema obitelji i zajednici. Istaknula je kako odgovornost za zajednicu znači njegovanje hrvatskog jezika, poznavanje hrvatske kulture i običaja te jačanje hrvatskog identiteta. Zaključila je da su za te vrednote podjednako odgovorni nastavnici i učenici, koji trebaju služiti istoj narodnosnoj zajednici.

Pohvalu nastavničkog vijeća za dobro učenje dobio je Gergely Trencsényi, pohvalu za odlično učenje i primjerno vladanje dobila je Zsófia Fülöp, dok je Kamilla Szabados primila pohvalu za primjerno vladanje i izuzetne rezultate u učenju. Pohvalu ravnateljice za primjerno vladanje i postignute rezultate u učenju dobio je Attila Kulcsár, a pohvalu za primjerno vladanje, izvrsne rezultate i predan rad za školsku zajednicu Luka Lampshir. Poslije svečanosti učenici osmog razreda posebno su se oprostili od učiteljice Deiane Šimon, koja ih je vodila od 1. do 4. razreda, a potom u razrednoj prostoriji i od razrednice Zsuzse Molnár.

Kristina Goher

Pinčena dolina za obnovu nardarskoga Kulturnoga doma

Na Duhovski pondiljak Nardu je pogodila nesreća, ka je zničila Kulturni dom. Električni kratki spoj napravio je veliki kvar u svi prostorija i dosta veliku brigu je zadao peljačtvu ovoga naselja. Odonda redom dospeću ponude i telefonski pozivi za pomoć, privatnici i firme kanu dati potporu da Nardarci čim prlje dobiju najzad svoj, najvažniji, društveni centar. 21. junija, u nedilju, za nardarskom svetom mašom su se pri oltaru poredali predsjednici i predsjednice crkvenih tanačov iz Pinčene doline, u čiji crkva su tajedan dan prlje, s odobrenjem farnikov Tamása Várhelyija i Richárda Inzsöla, pri svetoj maši brali pinez u mošnjicu za pomoć Nardarcem i obnovu Kulturnoga doma. U nazočnosti Jožefa Schlaffera iz Hrvatskih Šic, Konrada Feigla iz Gornjega Četara, Imrija Filipovića iz Petrovoga Sela, Marianne Krancz iz Keresteša, Vilmosa Engera iz Pornove i domačega Antala Bošića je prikdana koperka od pol milijun ft, što su skupadali vjerniki dotičnih sel. „U nevolji se najjače da čutiti složnost. Moraju Nardarci znati da nisu sami, kad mi svi, u Pinčenoj dolini smo s vami“, naglasio je petrovski predsjednik Imre Filipovič. Načelnica Narde Kristina Glavanič se je ganutljivo zahvalila duhovniku Tamásu Várhelyiju ki je na prvu rič stao uz inicijativu i prosila je predstavnike neka i doma tumaču nardarsku zahvalu svim velikodušnim darovateljem. Nadalje je liktarica izrekla „Bog plati“ i Željezožupanijskoj Hrvatskoj samoupravi na brzoi pomoći od pola milijun ft, kot i rodjenomu Nardarcu iz Vesprima, Štefanu Bošiću ki takaj s pola milijun ft podupira obnovljenje Kulturnoga doma. Kako smo doznali, očekuju se i druge pinezne pomoći od gradišćanskih društav i hrvatskih samoupravov.

Načelnica Narde Kristina Glavanič se zahvaljuje za potporu

Tiho

Spomin-dan na stoti jubilej Trianonskoga ugovora

I Plajgor podupira obnovljenje Kulturnoga doma u Nardi

Plajgor svenek „visi van“ iz reda vjernih sel, prvo zato jer se ne nahadja u Pinčenoj dolini, nego polag Kisega, a drugič zato kad je i seosko vraćanje k Ugarskoj domovini dogodilo posebno, 8. marcijuša 1923. ljeta. Za treći uzrok bi mogli spomenuti i to da njevo spomin-svečevanje 100. jubileja potpisivanja Trianonskoga ugovora pozvalo je stanovništvo deset dani kasnije od značajnoga datuma, 14. junija. Pri maši, ku je služio Štefan Dumović, Plajgorci su takaj brali za dobrovoljnu svrhu, za nardarski Kulturni dom. Kako je rekao plajgorski načelnik Vince Hergović, ta svota iznosi 23910 ft, a mjesna Hrvatska sa-

Ibolya Mercs, Vince Hergović i Zita Feher pred spomin-pločami

Predstava glumcev

mouprava će još dodati 100 000 ft. Za svetom mašom je slijedila predstava putujućega kazališća „Szent Mihály szekere/Kola sv. Mihovila“, s pjesmami, prozom i jačkami, u koj su citirani misli velikih ugarskih književnikov, ki su kot svidoki doživili trianonsku dob. Ferenc Valter operni pjevač i Krisztina Spengler pijanistica s kvalitetnom izvedbom donesli su melankolične trenutke u crikvu sv. Martina. Za kulturnim programom polag crikve je položen vijenac pri spomin-ploči palih junakov u Prvom i Drugom svitskom boju, a tamo se nahadja i ploča, darovana na 80. jubilej najzad priključenja sela k Ugarskoj.

Tiho

Završena školska godina i u Lukovišću

Od voditeljice lukoviške područne osnovne škole Eleonore Kecskés doznajemo kako je i u toj ustanovi uspješno okončana školska godina 2019./20. Škola se morala prilagoditi situaciji pandemije, odgovarajući na izazove tijekom tri mjeseca nastave na daljinu, pri čemu su se trebali rješavati dosad nepoznati problemi. Ravnatelj Osnovne škole „Drávamenti“, u čijem sklopu kao ispostava djeluje lukoviška škola je György Rüll. Još jedna ispostava te ustanove, čije je sjedište u Csokonyavisonti djeluje u Daranju. Matična škola pripada Školskom okrugu Kaposvár, a bavi se obrazovanjem i odgojem nižih i viših razre-

Učenje u vrijeme pandemije

Zgrada škole

da, te osnovnim obrazovanjem u području plesa, likovnih i primijenjenih umjetnosti. Voditeljica nam je potvrdila da je u Lukovišću uspješno proveden prelazak na online nastavu, i to puno bolje od očekivanog, učenici i nastavnici brzo su se prilagodili. Nastavnici su se uzajamno pomagali i podjelama korisnih internetskih poveznica. Roditelji su bili partneri u nastaloj situaciji. Škola je omogućila korištenje tableta i internetski priključak svim učenicima koji nisu imali računala ili pametne telefone. Od strane roditelja nije bilo zahtjeva za školskim dežurstvom. Nastavnici su od početka lipnja obavljali korepeticiju za učenike sa slabijim rezultatima. Nastavničkom kolektivu lukoviške škole predstoji ljeto, koje neće proteći bez učenika. Ukoliko to dopusti situacija u okviru programa „Erzsébet“ održat će se dva učenička kampa.

B.P.B.

HERESNJE

Sredstvima Operativnog programa za prostorni razvoj i prostorno uređenje u Heresnji se obnavlja nekadašnja vojarna u kojoj djeluje pogon za šivanje. Proizvodnja – koja nije obustavljena ni u vrijeme pandemije – nesmetano se nastavlja i tijekom obnove: izvođač građevinske radove izvodi noću i vikendom, čime je djelatnicima omogućen kontinuiran rad. Prema planu obnova vrijedna 120 milijuna forinti trebala bi se okončati za dva tjedna.

B.P.B.

S lijeva Éva Matusek, Marcsi Pécsvári, Zoltán Kárpáti, Éva Gulyás...

Mala stranica

Dvotajedni ljetni tabor u Sambotelu

Réka Gombkötő: „Tu je sve što volim, prijateljice, učiteljice i škola, ali se ne moramo učiti!”

Kako u Kemlji, Koljnofu i Petrovom Selu, tako i u Sambotelu je održan ljetni školski tabor, od 15. do 26. junija, za 20 dice. Kamp je durao dva tjedne dugo, a na zadnji dan je donesao i svetačnost zatvaranja školskoga ljeta. U finišu tabora jur falila je polovica taborašev zbog različitih razlogov, ali ostali su uživali po inštrukcija učiteljic. Nogom ispucati lufbalone, skakati u vriči nije svakidašnja zadaća, u ki se človik zna i istrudjati, ali potom mali umjetnici, kako su i dokazali, stvarali su u tišini: pofarbali papirnati tanjur i stavili na njega brodić i morje, kot i sunce. Idila u razredu, idila na papiru, kot i u glavi...

Zbog dvorane tjelovježbanja mnogi bi znali biti zavidni sambotelskoj Hrvatskoj školi i čuvarnici Mate Meršić Miloradić, tamo nas je i peljao dičinji glas. Veliki je bio druk, ka grupa će dobiti u skakanju u vriči, odnosno komu će ostati na kraju najveć lufbalonov na nogi, koje su naticateljem počvrstile hrvatske učiteljice Klara Marić iz Osijeka i Ivana Vrščak iz Mirkovca Brezničkoga. Ona je za vrime pandemije „upala nutra” u sambotelsku digitalnu nastavu, kad je učiteljica Nataša Dorosulić zbogomdala ustanovi. Mlada učiteljica završila je fakultet u Zadru, podučavala je u Bibinj, ali ljetni tabor joj je bio prvi živi susret sa samboteliskimi učenici. „Savršeno je ovdje, iako je u ovom taboru drukčije nego u Hrvatskoj. Djeca su me uhvatila, lijepo smo se družili i trudili se izmisliti za njih što više aktivnosti, raspoređujući najbolje njihovu energiju”, rekla je pedagoginja ka je još dodala da od septembra sigurno moru računati na nju jer u Sambotelu podučavati nije samo izazov, nego i avantura onoj, kojoj je draži oblik nastave uživo, nego digitalno. Réka Gombkötő, od jeseni školarica 4. razreda sa svojim bratom je bila u taboru ki će takaj ovde začeti 1. razred. S vječnim smihom na licu nam je povidala: „Tu je sve što volim, prijateljice, učiteljice i škola, ali se ne moramo učiti!” Franciska Szabados, nje školska družica se

je najbolje veselila posjetu Muzeju Savarija, zabavnom parku „Varošu avanture”, origamiju i hitanju balonov. Polag riči školske ravnateljice, Edite Horvat-Pauković, ka je od 2. julija i službeno počvršćena u ovoj funkciji na pet ljet, na izleti, posjeti muzejov, pri igri i u zajedničtvu svi su jednako uživali, tako dica kot i pedagoginje. „Mi smo u svojem godišnjem planu jur najpr označili organizaciju tabora, nije to bilo samo zbog virusa. Što naliže broj taborašev i s tim smo zadovoljni. Veselila sam se da su me poiskali roditelji, moru li i dica, ka će nek u septembru začeti školu, biti nazočna da se bar upoznaju sa školom i s učiteljicami. Tako mislim da su se svi dobro čutili i to nam je bio i cilj” naglasila je školska peljačica, ka je spomenula još da su taborski programi potekli 90% na hrvatskom jeziku. Iako je prvi tajedan vrime pokvarilo plane, zahvaljujući učiteljicam, s puno truda je taborski sadržaj postao zanimljiv i veseo. „Ovo školsko ljeto nam je zadalo vrime za naviknuti se, za upoznati se, za isprobati se i ujedno mnogo iskustav u digitalnoj nastavi. Što nismo dobro napravile, što bi mogle još bolje napraviti i to smo vidile. Tim putem ćemo začeti i novo školsko ljeto”, izjavila je još Edita Horvat-Pauković, ka je gizdavo pokazala novu mramornu ploču, djelo Ferenc Popovitsa, pri školskom ulazu.

Tiho

Zbogom školo naša

„Zbogom školo naša...“, pjevali su osmaši u pomurskim osnovnim školama opraštajući se od svojih nastavnika i učenika sedmog razreda. Ovogodišnja opraštanja razlikovala su se od prethodnih zbog epidemije, ali su bila i intimnija, ograničena na sudionike koji taj događaj doživljavaju posebno.

Svečano opraštanje u keresturskoj osnovnoj školi „Nikola Zrinski“ održano je 15. lipnja. Učenci 7. razreda za dvadeset osmaša pripremili su svečani program, poželjevši im pojedinačno da se lakše snađu u svijetu. Ravnateljica Anica Kovač zahvalila se učenicima, roditeljima i nastavnicima na osmogodišnjem radu, naglasivši da će im školska vrata uvijek biti otvorena. „Svi osmaši dobili su kravatu sa školskim grbom i likom Nikole Zrinskog, koja će ih podsjećati na vrijeme provedeno u ustanovi te važnost istrajnosti, marljivosti i hrabrosti u predstojećem životu“, dodala je ravnateljica. Mjesna samouprava Kerestura više godina unatrag na posljednji

Keresturski osmaši

Serdahelski osmaši s razrednicom

dan školske godine nagrađuje najbolje učenike 4. i 8. razreda. Ove godine načelnik Róbert Polgár priznanje „Najučenika“ godine uručio je Dánielu Viroveczu i Flóri Orbán. Školsko priznanje „Učenice godine“ za izvrsne rezultate ravnateljica je uručila Panki Pál, dok je zahvaljujući istanutim rezultatima u raznim sportskim disciplinama za „Sportašicu godine“ proglašena Flóra Or-

bán. Kako doznajemo od razrednice Gyöngyi Bédi keresturski osmaši školovanje nastavljaju u Velikoj Kaniži, a dvije učenice primljene su u Pijarističku gimnaziju, gdje će nastaviti učenje hrvatskog kao stranog jezika.

Oproštajna svečanost i zatvaranje školske godine u serdahelskoj Osnovnoj školi „Katarina Zrinski“ priređeni su 18. lipnja slično drugim školama, u krugu sedmaša, nastavnika i roditelja. Prema riječima razrednice 8. razreda Katicice Lukač Brodač u osmom razredu bilo je puno marljivih učenika, koji su se naročito isticali u učenju hrvatskog jezika, sudjelujući na raznim jezičnim natjecanjima, a od 24-ero učenika troje će učenje hrvatskog nastaviti u Pijarističkoj gimnaziji. Ravnatelj škole Zsolt Trojkó dodijelio je zahvalnice zaslužnim učenicima, dok je Hrvatska samouprava podijelila poklone učenicima koji su godinama svirali tamburicu i redovito nastupali na hrvatskim kulturnim priredbama. Tamburaši osmog razreda na kraju su odsvirali poznatu pjesmu Miroslava Škore „Ne dirajte mi ravnicu“, koju je otpjevala Mira Prosenjak. Tamburaši su obećali da će se nakon završetka osnovne škole vratiti kako bi nastavili sviranje. *beta*

In memoriam

U pomurskoj hrvatskoj zajednici prestalo je kucati još jedno srce: 16. lipnja 2020. u Serdahelu preminuo je Josip Gujaš, dugogodišnji učitelj serdahelske Hrvatske osnovne škole i aktivan sudionik hrvatskog kulturnog života. Josip Gujaš rođen je 1. studenog 1941. godine u podravskom Brlobašu. Osnovno obrazovanje stekao je u Hrvatsko-srpskoj dvojezičnoj osnovnoj školi u Pečuhu, nakon čega je pohađao Hrvatsko-srpsku gimnaziju u Budimpešti gdje je upoznao suprugu Mariju Aladžić. Po završetku gimnazije započeo je studij na Visokoj učiteljskoj školi u Budimpešti, pri čemu je posljednju godinu završio izvanredno, uslijed potrebe za hrvatskim učiteljima zaposlio se u Lukovišću. Godine 1969. sa suprugom se preselio u pomurski Serdahel, gdje je sve do 2001. radio kao učitelj razredne nastave, a kasnije kao nastavnik tjelesnog odgoja. Sviranje tamburice – od koje se nije razdvajao niti u gimnaziji, niti kasnije u Serdahelu – učio je od malih nogu, od svog oca u Podravini, a povremeno je svirao i na harmonici. Rado se družio, pjevao u društvu i bodrio plesače. Pod njegovim rukama stasali su brojni naraštaji, upoznavši razne sportske grane i hrvatske melodije. U Pomurju je prihvaćen, prijatelji su ga zvali „tetec“. Bio je član Kulturnog društva „Mura“ i Mjesnog ribolovnog društva te vjerni čitatelj našeg tjednika, a nakon umirovljenja pratio nas je i na društvenim mrežama. Sa suprugom Marijom odgojio je dvoje djece, koja su nastavivši hrvatsku tradiciju završila Hrvatsko-srpsku gimnaziju u Budimpešti, dok je unuka maturirala u HOŠIG-u. Od učitelja Josipa Gujaša 1. srpnja na serdahelskom groblju oprostili su se članovi obitelji, kolege, prijatelji i znanci. Neka mu je laka zemlja!

Tijelovska procesija u santovačkoj župi

Blagdan Tijelova u Santovu proslavljen tradicionalnom procesijom, ophodom oko crkve i obilaskom četiri ukrašena oltara

Tijelovo, ili Svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Kristove, spada među četiri zapovjedna blagdana, a kao pomični blagdan slavi se u četvrtak poslije svetkovine Presvetog Trojstva, devetog četvrtka nakon Uskrsa ili deset dana nakon Duhova. Svetkovina u spomen ustanovljenja Euharistije na Veliki četvrtak postala je omiljena još u 13., odnosno 14. stoljeću zbog posebno svečanih procesija i hodočašća. U Hrvatskoj se Tijelovo slavi u četvrtak, što je ujedno i državni praznik, dok se kod nas proslavlja kao crkveni blagdan dva tjedna nakon duhovskog ponedjeljka.

Već desetljećima zajednički ophod hrvatskih i mađarskih vjernika u Santovu održava se između dvije mise, obilaskom četiri postavljena i ukrašena oltara, od kojih su po tradiciji dva hrvatska i dva mađarska. Tako je bilo i ove godine 14. lipnja na blagdan Tijelova, ili kako ga zovu santovački Hrvati, Br(a)šančeva.

Tom se prigodom izlaže Presveti Oltarski Sakrament, a već po tradiciji ove godine postavljena su četiri prigodna oltara na otvorenom, koja su ukrašena vjerskim simbolima, svetim slikama, cvijećem te šokačkim tkaninama i čilimima. U pripremi i ukrašavanju sudjeluju santovačke obitelji, među njima i one koje to rade već desetljećima, pa čak i naraštajima. Marica Srakić Prodan već desetljećima kiti dva oltara šokačkih Hrvata, drugi i treći, „Desečarov i Stipanov“, u čemu joj poma-

Hrvatska sjenica

že kći Anica. Četvrti, takozvani „Širokov oltar“ i ove godine postavili su Anica i János Vida s obitelji, preuzevši tradiciju od pokojne Marije Vide Širok, čija obitelj već naraštajima njeguje ovu tradiciju.

Po običaju, ophod vjernika uljepšale su djevojke u izvornoj šokačkoj i mađarskoj narodnoj nošnji s crkvenim zastavama, zajedno s ministrantima i budućim prvopričesnicima, koji su na čelu procesije put ispred Presvetog Oltarskog Sakramenta posipali ružinim laticama. Župnik Imre Polyák vodio je molitvu i čitao evanđelja kod hrvatskih oltara, a đ-

Župnik Imre Polyák na čelu procesije

Marica Srakić Prodan i kći Anica kite dva oltara

Obitelj Vida svake godine kiti četvrti, Širokov oltar

kon-laik Péter Szabó učinio je to kod mađarskih. Ispred svakog oltara uz čitanje Evanđelja, molitvu i blagoslov, naizmjenično na hrvatskom i mađarskom jeziku, pjevale su se blagdanske pjesme. Uslijedilo je misno slavlje na hrvatskom jeziku koje je služio santovački župnik Imre Polyák, u pratnji župnog kantora Zsolta Siroka.

Podsjetimo kako je Tijelovo u materijalnom smislu blagdan kruha bez kojega ne možemo živjeti, a u duhovnom smislu Isusovo Tijelo, bez kojeg ne može živjeti katolička duša. Blagdan je to sakramenta u kojem nam se na nevjerovatan i neopisiv način daruje Božja ljubav i milosrđe. Nakon višedesetljetnog zatiranja i ograničavanja na ophode oko crkve, u nekim župama Tijelovske procesije ponovno se obnavljaju u nekadašnjem sjaju.

S.B.

POZIVNICA

HRVATSKA DRŽAVNA
SAMOUPRAVA

Vas poziva

da svojom nazočnošću uveličate
svečano otvorenje obnovljene zgrade

KULTURNOG CENTRA
BAČKIH HRVATA

16. srpnja 2020. godine
s početkom u 15.00 sati

Adresa:

Baja, Táncsics Mihály utca 15.

Program priredbe:

- Svečano otvorenje nove zgrade
- Obilazak zgrade
- Domjenak

Projekt je ostvaren potporom Vlade Mađarske
A projekt megvalósulását támogatta

BAJA

Unatoč pozivu da se održi u virtualnom obliku, 11. srpnja ipak će se održati tradicionalna fišijada. Priredba koja se priređuje od 1996. ovaj put održat će se u izmijenjenom obliku, istodobno na više gradskih lokacija. Prema obavijesti koju smo dobili od organizatora dosad je određeno trinaest lokacija pojedinačno prikladnih za okupljanje do 200 sudionika.

BUDIMPEŠTA

Kako nas je izvijestila predsjednica Marija Srakić Mareljin Hrvatska samouprava XVIII. okruga 11. srpnja u Bókayjevom vrtu priređuje Hrvatski dan. Gosti se očekuju na objed od 12 sati, a od 14 sati nakon prigodnog govora gradonačelnika Sándora Szaniszlóa, u okviru kulturnog programa nastupaju tukuljski Muški zbor, plesači KUD-a i sastav Kolo.

KOLJNOFSKI FARNIK NOVI KANONIK
ŠOPRONSKOGA SUKAPTOLA

Foto: Marko Mogorósi

Na svetak kralja sv. Ladislava, 27. junija, u subotu, u jurskoj Stolnoj crkvi je jurski biskup dr. András Veres čestitao, u okviru posebne liturgije, Antalú Némethu, koljnofskom farniku, u službi novoga kanonika šopronskoga sukaptola. Toga dana za crkvenim obredom je održana i procesija s relikvijom sv. Ladislava.

NARDA; GORNJI ČETAR; HRVATSKE ŠICE

Ljetos, od običnoga vrmena, dva tajejne kasnije se priređuje Tura vjernosti, od 10. do 12. julija, u režiji Društva čuvarov tradicij i konjanikov György Klapka. Kotrigi se ganu iz Sambotela s konji ter čez tri dane pohodu skoro sva vjerna sela u Pinčenoj dolini. Spomin-svečevanje će redom pozvati stanovnike Narde, Gornjega Četara, Keresteša, Pornove i Hrvatskih Šic na skupno spominjanje vjernosti praoccev, ki su se za Prvim svitskim bojem i suprot Trianonskoga ugovora, odlučili se izvojevati vraćanje k ugarskoj zemlji. Glavni pokrovitelj 10., jubilarne Ture vjernosti je parlamentarni zastupnik dotičnih sel i potpredsjednik Parlamenta u Ugarskoj, dr. Csaba Hende.

ALJMAŠ

Hrvatska samouprava grada Aljmaša u nedjelju, 12. srpnja obilježava tradicionalni dan sjećanja na bunjevačko-hrvatskog pjesnika Antu Evetovića Miroljuba. Kako doznajemo od predsjednice Valerije Petrekanić, svečanost počinje s hrvatskom misom u župnoj crkvi u 11 sati. Nakon mise uz prigodne riječi i stihove uslijedit će polaganje vijenaca kod pjesnikove biste te druženje i zajednički ručak.